

Конюшковер К. Є., студентка,
Навчально-науковий інститут права та соціальних технологій,
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів
Науковий керівник: Головка М. Б., к.ю.н.

ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

У час технічного прогресу, де кожна людина не уявляє свого життя без автомобіля, злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту набули глобального значення. Кожен п'ятий українець має власний автомобіль, і кожен десятий хоча б раз потрапляв у дорожньо-транспортну пригоду (далі ДТП). Тобто половина автомобілістів нашої країни знаходяться у зоні ризику, та кожен звичайний пішохід може опинитися під колесами «металевого коня». В середньому за добу на дорогах України в ДТП гинуть 14 і травмуються більше 100 людей. У зв'язку з цим, необхідність дослідження причинно-наслідкового характеру дорожньо-транспортної пригоди, спричиненої учасниками дорожнього руху, та особливостей суб'єктивної сторони під час ДТП обумовлює актуальність моєї роботи. Учасниками дорожнього руху відповідно до Закону України «Про дорожній рух» є водії та пасажирів транспортних засобів, пішоходи, велосипедисти, погоничі тварин [1].

Перед тим, як поринути у причини та психічне ставлення особи до вчиненого нею злочину, потрібно спочатку визначити, що таке правила дорожнього руху та ДТП. Правила дорожнього руху (скорочено ПДР) – це перелік правил, що регулюють обов'язки водіїв транспортних засобів та пішоходів, а також технічні вимоги, визначені до транспортних засобів для забезпечення безпеки дорожнього руху.

Відповідно до Постанови КМУ «Про правила дорожнього руху» від 10 жовтня 2001 р. №1306 дорожньо-транспортна пригода – це подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки [2].

Науковці та працівники ДАІ (Державна Автомобільна Інспекція) визначають дві основні причини ДТП – це перевищення швидкості руху (більше 23%) та порушення правил маневрування (19,3%). П'ятірку лідерів замикають такі причини – перехід пішоходів через проїжджу частину в невстановленому місці (7,1%), порушення правил проїзду перехресть (6,9%), виїзд на зустрічну смугу (6,9%) [3].

З вищесказаного, видно, що більшість порушень учиняються шляхом активних дій (проїзд на червоне світло, перевищення швидкості та інші), але

проблемним залишається, на мій погляд, питання щодо внутрішнього ставлення особи до вчиненого нею порушення. Суб'єктивна сторона даного злочину визначається складністю об'єктивної сторони, яка характеризується діянням, наслідками та причинним зв'язком між ними. У зв'язку з цим психічне ставлення особи слід визначити як до факту порушення правил, так і до наслідків цього порушення. Порушення правил може бути вчинене з прямим умислом або зі злочинною недбалістю [4]. Так, наприклад, громадянин С. вирішив проїхати на червоне світло, створивши цим дорожньо-транспортну пригоду, в наслідок чого збив пішохода М. на пішохідному переході. Тобто громадян С. хотів порушити правила дорожнього руху, отже у його діяннях наявний прямий умисел. До наслідків порушення може бути тільки необережним. У громадянина С. не було умислу збивати громадянина М., але порушуючи правила дорожнього руху він або передбачав можливість настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, але легковажно розраховував на їх відверненні (злочинна самовпевненість), або не передбачав можливість настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, хоча повинен був і міг їх передбачити (злочинна недбалість).

Якщо буде встановлено, що спричинення смерті потерпілому охоплювалось умислом водія, то скоєне слід кваліфікувати за ст.115 КК України, а якщо смерть не настала, то як замах на вчинення умисного вбивства.

З вище зазначеного можна прийти до висновку, що порушення правил дорожнього руху водіями найчастіше вчиняється з змішаною формою вини. Змішана форма вини, відповідно до теорії кримінального права, це різне психічне, ставлення (у формі умислу і необережності) особи до самого діяння і його суспільно небезпечних наслідків. Найчастіше такими злочинами є саме злочини, пов'язані з порушенням спеціальних правил і настанням від цього певних суспільно небезпечних наслідків [5]. У цих злочинах дія (чи бездіяльність), що є порушенням певних правил, сама по собі у відриві від наслідків, як правило, є актом адміністративного правопорушення. Таке діяння набуде ознак злочину, коли після його вчинення настануть передбачені кримінальним законом наслідки (у нашому випадку, за ч.1 ст.286 це завдання потерпілому середньої тяжкості тілесних ушкоджень, за ч.2 ст.286 - спричинить смерть або тяжкі тілесні ушкодження, ч.3 ст.286 передбачає загибель кількох осіб). У даному разі для визначення форми вини вирішальне значення має психічне ставлення особи до настання наслідків свого діяння. У цілому такі злочини вважаються необережними.

Література

1. Про дорожній рух: Закон України // Відомості Верховної Ради України . – 1993. – № 31. – Ст. 338.
2. Про правила дорожнього руху: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001р. №1306131. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>
3. Аналіз ДТП в Україні та країнах світу 2013 (причини, географія, динаміка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infolight.org.ua>
4. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т./ за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. Т.2 : Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. – Х. : Право, 2013. – 1040с. – с. 557-561.
5. Музика А. А. Змішана форма вини / А. А. Музика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakony.com.ua/juridical.html?catid=38920>

УДК 343.346 (043.2)

Кривошеєнко В. В., студентка,
ВСП «Миколаївський інститут права»
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Миколаїв
Науковий керівник: Козаченко О.В., д.ю.н., професор

ЩОДО ПРИРОДИ СПЕЦІАЛЬНИХ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАХОДІВ (НА ПРИКЛАДІ ТРАНСПОРТНИХ ЗЛОЧИНІВ)

В санкції ст. 286 КК України, поряд з традиційними для Особливої частини кримінального права видами та межами покарання, використовується особливий вид санкції – позбавлення права на керування транспортними засобами, юридична природа якого залишається невизначеною. Так, в доктрині кримінального права більшість науковців схиляються до висновку, що зазначений наслідок вчинення злочинного діяння має природу адміністративного стягнення, який використано законодавцем в процесі пошуку оптимальних форм впливу на поведінку особи, яка вчинила злочинне діяння. Інший підхід полягає у визнанні за вказаним елементом правової санкції виключно кримінально-правової природи, однак при цьому залишається незрозумілим, до яких саме заходів кримінально-правового впливу відноситься позбавлення права на керування транспортними засобами.

За вказаних підходів представляється більш аргументованою позиція тих науковців, які відносять досліджуваний наслідок вчинення злочину до таких, що має кримінально-правовий характер, оскільки він передбачений безпосередньо у кримінальному законі, що виключає можливість його